

Strategi for nasjonal oppfølging av CEF Digital og ISA²

Vedlegg 2: Ambisjonsnivå for CEF Digital

Innhold

1	Hva er CEF?	3
1.1	Bakgrunn	3
1.2	Styring og koordinering av CEF Telecom	4
1.2.1	På europeisk nivå.....	4
1.2.2	På nasjonalt nivå.....	5
1.3	Infrastrukturen «CEFDigital»	5
1.4	Finansiering av CEF Digitalprosjekter.....	7
2	Målsetting med norsk deltakelse i CEF Digital	8
3	Oppfølging av CEF Digital i Norge	9
3.1	Difi som programkoordinator	9
3.1.1	Kontaktpunkt mot EU-kommisjonen	9
3.1.2	Kontaktpunkt mot DSI-ansvarlige etater	9
3.2	Oppfølging per DSI-område	9
3.2.1	Byggekloss digitale infrastrukturer	11
3.2.2	Sektorspesifikke digitale infrastrukturer.....	16
3.3	CEF Digital mot 2020 og videre.....	25
4	Akronym- og begrepsliste	26

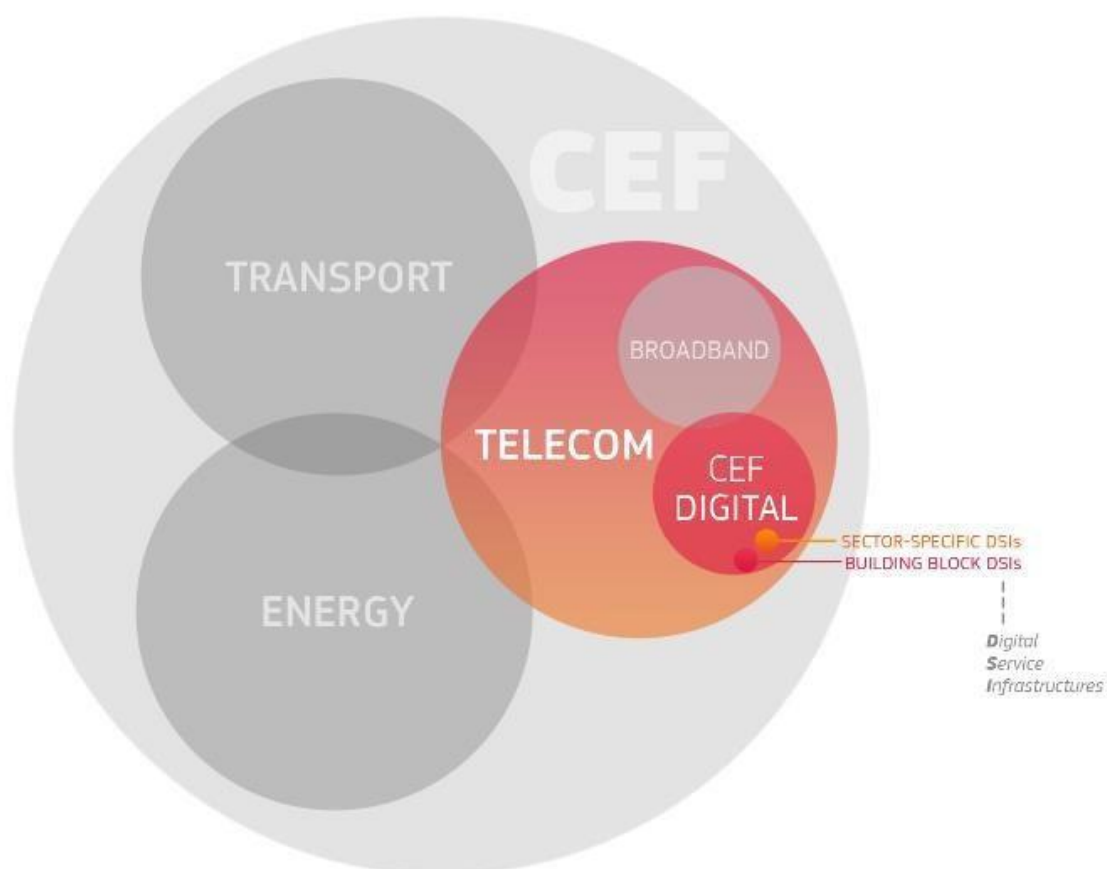
1 Hva er CEF?

1.1 Bakgrunn

Connecting Europe Facility (CEF) er et EU program som skal bygge ut felles europeiske infrastrukturer og nettverk innenfor sektorene transport, energi og telekommunikasjon. For alle sektorene gjelder programmets overordnede målsetting om å bidra til utviklingen av et åpent indre marked i Europa.

Programmet ble opprettet i 2014 og varer frem til 2020.

CEF Telecom er telekommunikasjonsdelen av CEF-programmet. Det er denne delen av programmet at Norge deltar i. Det består av CEF Digital og CEF Broadband. CEF Telecom skal støtte medlemslandenes tilkobling til en felles europeisk digital infrastruktur, for at innbyggere, offentlige virksomheter og næringsliv skal kunne utføre transaksjoner digitalt på tvers av landegrensene.

Figur 1: Oppbygging av CEF-programmet

CEF Broadband gjelder utrulling og styrking av bredbånd nettverk som skal støtte høyhastighets bredbåndstjenester og digitale tjenester, i medlemslandene, og på tvers av EU. Norge har

allerede satset nasjonalt for å få til et godt utbygd bredbåndsnett. Det er etablert en norsk tilskuddsordning for å sikre et tilstrekkelig godt bredbåndstilbud til de stedene det ikke er lønnsomt for markedet å bygge ut bredbånd. I dag har 99,98 % av norske husstander¹ mulighet til å koble seg til bredbånd. Norge ligger dermed godt an sammenlignet med andre europeiske land på dette området. Ansvar for oppfølging av bredbåndsutbygging i Norge ligger hos Samferdselsdepartementet.

CEF Digital gjelder EU-kommisjonens tilbud av en felles europeisk digital infrastruktur bestående av digitale byggeklosser og sektorspesifikke infrastrukturer og tjenester, tilgang til og deltakelse i fagnettverk som gir medlemslandene innflytelse på hvordan den felles infrastrukturen rulles ut, samt finansiering av tilkoblingsprosjekter.

1.2 Styring og koordinering av CEF Telecom

1.2.1 På europeisk nivå

Ansvar for gjennomføringen av CEF-programmet på overordnet nivå ligger hos EU-kommisjonen. Det formelle rammeverket for CEF-programmet er to EU forordninger:

1) *[Regulation \(EU\) No 1316/2013](#) of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 establishing the Connecting Europe Facility, amending Regulation (EU) No 913/2010 and repealing Regulations (EC) No 680/2007 and (EC) No 67/2010.* Denne forordningen gjelder opprettelse av programmets vilkår, metoder og prosedyrer for økonomisk bistand til transeuropeiske infrastrukturer.

2) *[Regulation \(EU\) No 283/2014](#) of the European Parliament and of the Council of 11 March 2014 on guidelines for trans-European networks in the area of telecommunications infrastructure and repealing Decision No 1336/97/EC.* Denne forordningen definerer hvilke virkemidler kan anvendes for å støtte felles digitale infrastrukturprosjekter og bredbåndsprosjekter under CEF Telecom-delen av programmet, og hvordan.

EU-kommisjonen styrer programmet i samspill med medlemslandene. Det er to hovedfora der medlemslandene kan delta og medvirke til utvikling og implementering av CEF-programmet:

CEF Telecom Committee, dette er det overordnede styringsorganet for CEF Telecom (Digital og Broadband). Komiteen behandler årlig programmets arbeidsplan og budsjett. Alle medlemslandene er representert i komiteen som møtes 1-2 ganger i året. Sekretariatet for komiteen er lagt til EU kommisjonens DG CONNECT (Communications Networks, Content and Technology).

¹ Bredbåndsdekning 2016 – Nkom rapport:
<https://www.nkom.no/aktuelt/nyheter/attachment/25088?ts=157b3a26c05>

CEF Telecom Expert Group, denne gruppen består av representanter fra hvert medlemsland. Medlemslandene skal ta i betraktning nasjonale planer og strategier og være støtte til Kommisjonen, ved å gi råd på saker som gjelder planlegging, gjennomføring og vurdering av implementeringen av CEF Telecom forordningen.

1.2.2 På nasjonalt nivå

Norsk deltakelse i CEF Telecom er hjemlet i EØS-avtalen; forordningen er inntatt i EØS-avtalen protokoll 31, art. 2. Stortinget ga sitt samtykke til deltakelse ved behandling av [Prop. 91 S \(2013-2014\)](#).

Samferdselsdepartementet (SD) er ansvarlig for saksbehandling og implementering av EU-forordninger knyttet til CEF Broadband.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) er ansvarlig for saksbehandling og implementering av EU-forordninger knyttet til CEF Digital.

Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) er sekretariatet for CEF Digital programmet i Norge. KMD har tildelt Difi ansvar for praktisk koordinering og oppfølging av CEF Digital i Norge. Difi er kontaktpunkt både mot styringsorganer i EU og ansvarlige fagetater i Norge.

Ansvarlige fagetater i Norge vurderer muligheter for tilkobling av norske tjenester og infrastrukturer til aktuelle fagområder i CEF Digital-infrastrukturen. De er ansvarlige for å mobilisere interesse blant aktuelle aktører som vil utføre og sikre denne tilkoblingen. Fagetatene skal holde oversikt over og koordinere tilkoblingsprosjekter. De skal ha representanter som deltar i aktuelle fagnettverk og ekspertgrupper knyttet til deres fagområder i programmet på europeisk nivå.

1.3 Infrastrukturen «CEF Digital»

Den felles digitale infrastrukturen til CEF Digital består per juni 2017 av 5 byggeklosser - digitale infrastrukturer og 10 sektorspesifikke digitale infrastrukturer. «DSI» er forkortelsen som brukes for digitale infrastruktur.

Byggekloss DSI-er	Beskrivelse
eID	Identifisering med nasjonale eID-er for innlogging til utenlandske tjenester
eSignature	Signering av dokumenter på tvers av landegrenser
eInvoicing	Elektronisk fakturering på tvers av landegrenser
eTranslation	Automatisk oversettelse av tekster og dokumenter
eDelivery	Sikker meldingsutveksling på tvers av landegrenser
Sektorspesifikke DSI-er	Beskrivelse
BRIS (Business Registers Interconnection System)	Tilkobling av enhetsregistre for deling av selskapsinformasjon
EESSI (Electronic Exchange of Social Security Information)	Utteksling av trygdeinformasjon på tvers av landegrenser
Cybersecurity	Samarbeid mot dataangrep på tvers av landegrenser

eHealth	Samarbeid om e-helsetjenester på tvers av landegrenser
eJustice Portal	One-stop shop for juridisk informasjon
ODR (Online Dispute Resolution)	Felleuropeisk nettbasert portal for behandling av forbrukerklager knyttet til grenseoverskridende netthandel
Safer Internet	Samarbeid om trygg internett bruk for barn
Public Open Data	Deling av offentlig åpne data
eProcurement	Anskaffelse på tvers av landegrenser
Europeana	Digital tilgang til europeisk kunst- og kulturdata

Tabell 1: Komponenter i CEF Digital infrastruktur

CEF byggeklossene skal gjenbrukes i de sektorspesifikke DSI-ene. Under er en tabell som viser EU-kommisjonens plan på hvordan CEF-byggeklossene skal gjenbrukes i de ulike DSI-ene.

DSI \ BB	eDelivery	eID	eInvoicing *	eSignature	eTranslation **
BRIS	Reuse	No commitment	n/a	Commitment to reuse	Commitment to analyse
Cybersecurity	No commitment	Commitment to analyse	n/a	No commitment	No commitment
EESSI	Commitment to reuse	Commitment to reuse	n/a	No commitment	Commitment to reuse
Europeana	No commitment	No commitment	n/a	No commitment	Commitment to analyse
ODR	Commitment to reuse	Reuse	n/a	Commitment to analyse	Reuse
Open Data	No commitment	Reuse	n/a	No commitment	Reuse
Safer Internet	No commitment	Commitment to analyse	n/a	No commitment	Commitment to analyse
e-Justice Portal	Commitment to reuse	Reuse	n/a	Commitment to reuse	Reuse
eDelivery	n/a	No commitment	n/a	Commitment to analyse	No commitment
eHealth	Commitment to reuse	Commitment to reuse	n/a	Commitment to analyse	No commitment
eInvoicing	Reuse	No commitment	n/a	No commitment	No commitment
eProcurement	Commitment to reuse	Reuse	n/a	No commitment	No commitment
eTranslation	Commitment to analyse	No commitment	n/a	No commitment	n/a

■ Reuse
■ Commitment to reuse
■ Commitment to analyse
■ No commitment
■ Not going to reuse

* The invoicing building block will only be ready for reuse once the European Norm for invoicing will be finalised.

** Reuse statistics for eTranslation include the (re)use of the MT@EC service by other systems and projects.

Figur 2: Gjenbruk av CEF byggeklosser i sektorspesifikke DSIs (Kilde: EU-kommisjonen: <https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/Reuse+-+CEF>.)

De fleste komponentene i den felles digitale infrastrukturen har vært utviklet gjennom pilotprosjekter under CIP-ICT programmet.

Flere komponenter kan legges til CEF infrastrukturen etter behov, basert på anbefalinger fra CEF Telecom ekspertgrupper, der alle medlemslandene er representert, og etter godkjenning av CEF styringskomiteen. Slik nye infrastrukturer vil i hovedsak utvikles i rammene av EU-programmene Horizon 2020 og ISA².

[WiFi4EU](#) er en kommende satsing fra EU-kommisjonen. Det skal være en del av CEF Digital- tilbudet fra 2018. WiFi4EU skal fremme gratis tilgang til trådløs internett i offentlige bygninger og utearealer for innbyggere og besøkende. Det er basert på et «voucher»- finansieringssystem; lokale myndigheter kan få finansiering til innkjøp av utstyr og installering av trådløs nettverkspunkter. Samferdselsdepartementet ved Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) vil ha fagansvaret for oppfølging av WiFi4EU i Norge.

Mer informasjon om CEF Digital infrastruktur er tilgjengelig på EU-kommisjons nettsted CEF Digital – Connecting Europe².

1.4 Finansiering av CEF Digital prosjekter

EU-kommisjonen har satt av 1,04 milliard EURO til programmet CEF Telecom i perioden 2014-2020. En stor del av dette brukes til å stimulere interesse og satsing blant medlemslandene for tilkobling til den felles europeiske digitale infrastrukturen. Både offentlige virksomheter og private næringsdrivende kan søke om å få opptil 75 % av prosjektkostnadene sine dekket gjennom CEF for prosjekter som støtter programmets målsettinger.

INEA som administrativt organ

Finansiering av prosjekter i CEF-programmet administreres av EU kommisjonens administrative organ [INEA \(Innovation and Networks Executive Agency\)](#). Dette er en organisasjon som støtter både virksomheter som søker finansiering gjennom CEF-programmet, og EU- kommisjonen som styrer programmet.

INEA publiserer informasjon³ om finansieringsmuligheter; det er ca. tre utlysingsrunder i året. De holder også virtuelle informasjonsdager, deres serviceavdeling gir råd og veiledning om søknadsprosessen, og de er kontaktpunkt for inngåelse av finansieringsavtaler og rapporteringer til EU- kommisjonen.

² <https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/CEF+Digital+Home>

³ <https://ec.europa.eu/inea/en/connecting-europe-facility/cef-telecom>

Figur 3: INEA forvalter finansieringssyklusen for prosjekter i CEF-programmet.

2 Målsetting med norsk deltakelse i CEF Digital

Den overordnede målsettingen for norsk deltakelse i CEF Telecom er å gjøre det mulig for Norge å ta del i EUs indre digitale marked, ved å påvirke og ta i bruk en felles europeisk IKT infrastruktur.

Norge var ikke forpliktet til å delta i CEF Telecom, men vi har valgt å delta i programmet. Norge har dermed også valgt å støtte CEF Telecom finansielt. Fra Prop. 91 S (2013-2014)⁴:

«Det norske bidraget til telekommunikasjonssektoren estimeres av EFTA til ca. 269 millioner kroner for 2014–2020 (basert på en eurokurs på 8 kroner).»

Med dagens euro-kurs på 9,5 kroner koster norsk deltakelse nærmere 319 millioner kroner over en 7 års periode. Med dette kostnadsnivået er det avgjørende at Norge får støtte og leveranser i retur som kan forsvare kostnaden.

Deltakelse i programmet skal sikre at Norge:

- få mest mulig tilbake for investeringen i programmene.
- medvirke til å sikre at rammebetingelsene for den europeiske infrastrukturen er i tråd med norske interesser
- delta praktisk i utvikling av den digitale infrastrukturen
- informere relevante aktører om mulighetene i programmene og oppfordre aktører til å ta produktene i bruk.

Få mest tilbake for investering

Norge kan få prosjekter finansiert gjennom CEF Telecom-utlysninger, men de store gevinstene vil komme i form av infrastrukturene og tjenestene som Norge vil kunne bruke for å møte sluttbrukernes behov i fremtiden, også igjennom ringvirkninger som man får ved å være en del av et større marked.

Medvirke til å sikre at rammebetingelsene for den europeiske infrastrukturen er i tråd med norske interesser

Norge kan påvirke utvikling av digitaliseringsarbeidet i Europa gjennom å fremme norske interesser i programmets styringsgrupper, fagnettverk og ikke minst prosjekter.

Delta praktisk i utvikling av den digitale infrastrukturen

Faktumet at Norge har kommet lengre i digitaliseringen enn mange land i EU bør ikke senke ambisjonsnivået i nasjonal utviklingen, men brukes for å påvirke videreutviklingen på EU-nivå. Innenfor fagområder knyttet til CEF- byggeklossene har Norge en posisjon til

⁴Samtykke til deltakelse i beslutning om EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 1316/2013 om opprettelse av en ordning for et sammenkoplet Europa (2014–2020)
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Prop-91-S-20132014/id758760/>

å vise seg slagkraftig. Norge bør prioritere satsing av norsk tilkobling til disse områdene og lede an ved å selge inn norske komponenter i EU.

Involvere relevante aktører slik at de kjenner til mulighetene i programmene og ta produktene i bruk.

Ansvar for nasjonal oppfølging av programmet i Norge ligger hos flere og måloppnåelse er avhengig av deltakelse av mange. EU-kommisjonen, KMD og norske departementer, Difi og andre fagetater må ta ansvar for å mobilisere interesse for mulighetene som ligger i CEF-programmet og langsiktig tilkobling til felles digitale infrastrukturer.

3 Oppfølging av CEF Digital i Norge

3.1 Difi som programkoordinator

I 2015 tildelte KMD koordineringsansvaret for CEF Digital i Norge til Difi. Difi skal sikre stabilitet og kontinuitet ut programperioden. Difi har dermed opprettet et sekretariat for å koordinere nasjonale aktører og følge opp relevante aktiviteter i EU knyttet til CEF Digital.

3.1.1 Kontaktpunkt mot EU-kommisjonen

Difi bistår KMD i arbeidet med å ivareta norsk deltakelse i programmet og sikre at norske interesser er fremmet overfor EU. Difi bistår ved å:

- holde oversikt over norsk deltakelse i programmet; med KMD er Difi instans for nasjonal attestering av norske søknader og sluttrapportering for CEF-finansierte prosjekter
- samle innspill om norske behov og interesser knyttet til programmet som skal fremmes overfor EU-kommisjonen
- delta på styingsmøter sammen med KMD hos EU-kommisjonen
- svare på undersøkelser fra EU-kommisjonen om CEF-programmet

3.1.2 Kontaktpunkt mot DSI-ansvarlige etater

Difi koordinerer nasjonal oppfølging av programmet hos de ansvarlige fagetatene, og støtter fagetatene bl.a. ved å:

- formidle om satsinger og muligheter i de årlige arbeidsprogrammene
- skape møteplasser og bygge nettverk
- være veiviser i søknads- og rapporteringsprosesser mot EU-kommisjonen (INEA)
- være på utkikk etter synergier med ISA² programmet og andre aktuelle satsinger

3.2 Oppfølging per DSI-område

Ansvar for faglig oppfølging av CEF Digital på DSI-nivå i Norge, er plassert hos ulike aktuelle fagetater.

Status og fremdrift for norsk tilkobling til DSI-ene varierer. Dette er presentert i tabellen under. I tabellen indikerer **grønn skrift** DSI-områder der oppfølging i Norge hos ansvarlige etater er godt i gang. **Oransje skrift** indikerer områder der oppfølging – på grunn av ulike årsaker – står på vent.

Byggekloss DSI-er	Statusbeskrivelse 2017	DSI ansvar
eID	Tilkobling er i gang med ID-porten som eIDAS-node for identifisering av norske og utenlandske brukere. EU-finansiering er søkt og innvilget via CEF.	KMD v/ Difi
eInvoicing	Tilkobling ligger godt an med EHF-tilpasninger. EU-finansiering er søkt og innvilget via CEF.	KMD v/ Difi
eSignature	Norsk tilkobling mangler, men muligheter foreligger.	KMD v/ Difi
eDelivery	e-Delivery anvendes som infrastruktur i norsk og internasjonal e-fakturering. Delvis e-Delivery oppkopling fra BRREG til andre lande gjennom BRIS. Delvis e-Delivery oppkopling fra NAV til andre lande gjennom EESSI. Mangler tilkobling for generell meldingsutveksling.	KMD v/ Difi
eTranslation	Nasjonalbiblioteket ved Språkbanken får det nasjonale ansvaret for innsamling og avlevering av norske språkressurser til EUs automatiske oversettelsestjeneste MT@EC. Norsk språk er for svak i den europeiske løsningen og tiltak for å bedre kvaliteten må iverksettes. Byggeklossen skal gjenbrukes i flere sektorspesifikke DSI-er, inkl. ODR, EESSI ++.	Uavklart
Sektorspesifikke DSI-er		
eProcurement	Tilkoblingsprosjekt i regi av Difi er i gang. Finansiering er innvilget av EU.	KMD v/ Difi
Safer Internet	Samarbeidsprosjekter i regi av Medietilsynet og Røde Kors er finansiert gjennom CEF-utlysninger 2014 og 2015. Et prosjekt er avsluttet, et annet vil vare fremtil 2018.	KUD v/ Medietilsynet
BRIS	Tilkobling går fint, i regi av BRREG. Midler ble innvilget for tilkobling under 2016 CEF Telecom utlysningen.	NFD v/ BRREG

EESSI	Tilkobling er etablert gjennom EU-samarbeid med Nav. Søknad fra Nav om finansiering av et prosjekt som vil etablere testmiljø ble levert til EU-kommisjonen under CEF utlysningen 2017-1, men ble avvist.	ASD v/ Nav
Public Open Data	Flere søknader om finansiering av prosjekter er innvilget under CEF Telecom2016.	KMD v/ Difi
ODR	Lansert i Norge på slutten av august 2017. Kvaliteten på CEF eTranslation må forbedres.	BLD v/ Forbruker Europa
Europeana	Norsk deltakelse over lang tid, med Norge som en av hoved datagivere. Kulturrådet, Arkiverket er positiv til fortsettelse, men Nasjonalbiblioteket trakk sitt bidrag i 2016 – melder om tungvint oppbygging og språkbarriere.	KUD v/ flere
eHealth	Norge fremmet ikke en søknad for finansiering av et prosjekt gjennom CEF eHealth. Direktoratet for e-helse leverte et beslutningsgrunnlag til HOD om norsk-europeisk kobling for e-helse gjennom CEF, der flere oppfølgingspunkter ble påpekt og som er innenfor nasjonal e-helsestrategi og handlingsplan. Dette trenger oppfølging.	HOD v/ Direktoratet for e-helse
Cybersecurity	NSM klargjør behov for samarbeid med EU-land som vil gagne cybersikkerhet i Norge. Usikkerhet om samarbeidsbehov utover eksisterende nettverk.	FD v/ Nasjonal sikkerhetsmyndighet
eJustice Portal	Mangler kontaktpunkt hos Justisdepartementet for nasjonal oppfølging.	JD v/ må avklares

Tabell 2: Status for nasjonal oppfølging av DSI-er i Norge

3.2.1 Byggekløss digitale infrastrukturer

CEF byggeklossene skal gjenbrukes i de sektorspesifikke DSI-ene: eID, eSignature, eDelivery, eInvoicing og eTranslation.

I tillegg til å være programkoordinator for CEF Digital programmet i Norge, har Difi DSI-koordineringsansvar for byggeklossene eID, eSignature, eDelivery, eInvoicing.

Ansvar for byggeklossen CEF eTranslation er under avklaring. Difi holder oversikt over aktiviteter knyttet til byggeklossen eTranslation inntil videre.

3.2.1.1 eIdentification

DSI eIdentification gjelder pålogging til digitale tjenester på tvers av landegrenser, og oppfyllelse av anerkjennelsesplikten i eIDAS-forordningen ([Regulation EU 910/2014 on electronic identification and trust services](#)).

DSI-koordineringsansvar: Difi er ansvarlig for nasjonal oppfølging av DSI-en eIdentification.

Status for tilkobling: Under CEF-programmet (CEF Telecom utlysningen 2014-3), fikk Norge v/ Difi finansiering for arbeidet med å tilpasse ID-porten som koblingsnode mot EU-infrastruktur. Prosjektet hadde oppstart i januar 2016 og varer frem til desember 2018. eIDAS-node er i pilotdrift i ID-porten og offentlige virksomheter kan pilotere egne tjenester mot brukere i andre land tilkoblet eIDAS.

Under CEF Telecom utlysningen 2017-1 har Difi fremmet en ny søknad for finansiering av et samarbeidsprosjekt med Brønnøysundregistrene, Skattedirektoratet (Folkeregisteret) og CERES. Prosjektet vil gjøre det mulig for norske digitale tjenesteeiere å motta informasjon om utenlandske eIDAS eID-er via ID-porten.

Ambisjon 2020:

Norske borgere kan benytte norsk eID gjennom ID-porten til autentisering mot tjenester som er tilknyttet eIDAS i EU. Europeiske borgere kan benytte nasjonal eID gjennom eIDAS-node hos ID-porten til autentisering mot alle offentlige tjenester i Norge. Flest mulig EU-borgere skal kunne bli identifisert og gjenkjent som brukere mot norske tjenester uten manuell behandling ved felles brukerhåndtering mellom ID-porten og Det sentrale folkeregisteret.

For å oppnå ambisjonen er det behov for godt samarbeid mellom involverte aktører, og prosjektstyring av tilkoblingsprosjekter. Norske eID-leverandører må notifiseres etter kravsettet til eIDAS-rammeverket og kategoriseres etter de nye sikkerhetsnivåene, for at norske brukere skal få tilgang til det europeiske markedet. Den norske ordningen med selvdeklarasjon for eID-leverandører må oppdateres og koordineres med kravsettet i eIDAS, slik at man i størst mulig grad har felles krav til eID i Norge og i EU.

Det er viktig at Difi følger opp igangsatte og nye prosjekter, med finansiering gjennom CEF-programmet. Felles brukerhåndtering mellom ID-porten og Det sentrale folkeregisteret er særlig viktig for å unngå at europeiske borgere må vente på manuelle prosesser for identifisering i Norge. Ved overgang til drift av eIDAS må finansieringsmodell for infrastruktur og bruk av norsk eID klargjøres. Det nasjonale kravsettet for eID i Norge gjennom dagens Rammeverk for autentisering og uavviselighet og [Kravspesifikasjon for PKI i offentlig sektor](#) er planlagt oppdatert høsten 2017 slik at kravsett i Norge og EU blir koordinert.

3.2.1.2 eInvoicing

DSI-en omfatter elektroniske fakturaer, dvs. format og transport for elektronisk vekslings av fakturaopplysninger, både for utsending av fakturaer og betaling av fakturaer, mellom leverandør og kjøper, på tvers av landegrensener i EU ([EU- direktiv 2014/55/EU on electronic invoicing i public procurement](#)).

DSI-koordineringsansvar: Difi er ansvarlig for nasjonal oppfølging av DSI-en eInvoicing.

Status for tilkobling: Norge ligger godt an med implementering av CEF eInvoicing på grunn av tidligere norsk deltakelse i EU-prosjektet PEPPOL (Pan-European Public Procurement Online), i europeisk standardiseringsarbeid på området gjennom CEN (European Committee for Standardisation) og aktiv deltakelse i OpenPEPPOL. Standardene som ligger til grunn i Norges elektroniske handelsformat (EHF) kommer fra CEN og OpenPEPPOL. Det går fram i dagens [Digitaliseringsrundskriv](#) at alle statlige

virksomheter skal kreve og håndtere fakturaer fra leverandører elektronisk. I [Referansekatalogen for IT- standarder i offentlige sektor](#) finner man føringer for e-faktureringskrav; disse gjelder for alle offentlige virksomheter.

Per 2017 koordinerer Difi, Avdeling for offentlige anskaffelser, et samarbeidsprosjekt med deltakere fra Sverige, Finland og Norge. Prosjektet er delvis finansiert gjennom CEF-programmet. EU-kommisjonen har innvilget 887 879 EURO til prosjektet. Prosjektet skal videreutvikle det CEF-baserte PEPPOL-nettverket for elektronisk meldingsutveksling og oppgradere dagens EHF-faktura til en ny versjon som støtter en ny europeisk standard for elektronisk fakturering. Prosjektet legger således til rette for norsk implementering av direktiv 2014/55/EU om elektronisk fakturering i offentlige anskaffelser.

Ambisjon 2020: EHF og PEPPOL-basert elektronisk fakturering er hovedregelen for fakturering i Norge og mellom norske og europeiske handelspartnere. Difi er gjennom CEF og OpenPEPPOL premissgiver og teknisk tilrettelegger for en slik utvikling. NFD, KMD og FIN har med støtte fra Difi regelverksfestet EHF og PEPPOL-basert elektronisk fakturering som obligatorisk i det norske samfunnet.

For å få dette til er det behov for godt samarbeid med NFD, KMD og FIN ift regelverksutvikling, med OpenPEPPOL og CEF/Kommisjonen for å sikre europeisk koordinering, og med programvareindustrien for å sikre at europeisk baserte norske krav og spesifikasjoner blir implementert i alle systemløsninger og e-fakturatjenester som tilbys i Norge. Difi må videre samarbeide godt med offentlige og private brukere av elektronisk fakturering og deres representanter. Difis kompetanse på elektronisk fakturering må videreføres og kapasiteten økes.

Difi må fortsette å samarbeide med departementene om regelverksutvikling, fortsetter deltakelse i OpenPEPPOL og CEF eInvoicing, med styrking på enkelte områder gjennom CEF-finansiering, og fortsette å samarbeide med programvareindustri og brukere av elektronisk fakturering.

3.2.1.3 eSignature

DSI-en eSignature gjelder signering av dokumenter og validering av notifikerte eID-er på tvers av landegrensler.

DSI-koordineringsansvar: Difi er ansvarlig for nasjonal oppfølging av DSI-en eSignature.

Status for tilkobling: Norsk løsning mangler per i dag. Etter å ha gjennomført strategiprosess for signeringstjenesten, er Difis inntrykk at markedet for signerings- og valideringstjenester på tvers av europeiske land stort sett er umodent (med noen få unntak som CERES og Sjøfartsdirektoratet).

Difi har som sentralforvalter mulighet til å realisere signeringstjenester på tvers av europeisk land uten eSignature DSI, nemlig via ID-portens eIDAS-modul for autentisering.

Produktstrategien for signeringstjenesten til Difi sier at Difi skal etablere en løsning for

signering og signatur-/sertifikatvalidering på tvers av europeiske land i perioden 2018-19. Difi vurderer om det i første omgang kan være aktuelt å tilpasse fellestjenesten til å tilby autentisert e-signatur med utenlandske sertifikat i ID-porten, for i neste fase å ta i bruk DSI-en.

Ambisjon 2020: Norsk infrastruktur er på plass, og flere virksomheter tar den i bruk for signering og signaturvalidering på tvers av landegrensene. Tjenesten etableres enten som en ny frittstående fellestjeneste eller som en utvidelse av eksisterende fellestjeneste for e-signatur (framstilt med norsk eID).

For å oppnå ambisjonen krever det godt samarbeid med brukersteder, for eksempel BRREG og CERES. Det kan videre være aktuelt med et samarbeid med Posten Norge AS, som i dag leverer dagens fellestjeneste for e-signatur, om etablering og drift av signerings- og valideringstjeneste for utenlandske sertifikat. Alternativet er å lyse ut de aktuelle tjenestene på anbud.

På grunn av antatt lav bruk de første årene, kan etablering og drift av tjenesten trolig ikke finansieres gjennom transaksjonsprising. Det vil derfor være behov for CEF-midler til etablering og sentralfinansiering til driften de første årene.

3.2.1.4 eDelivery

DSI-en gjelder støtte av forretningsprosesser mellom virksomheter ved hjelp av elektronisk meldingsutveksling, dvs. sikker og pålitelig utveksling av data og dokumenter mellom offentlig sektor, virksomheter og innbyggere. Det foregår gjennom et distribuert nettverk av noder som møter felles krav til transportprotokoller og sikkerhet. DSI-en forenkler digitalisering av forretningsprosesser der man samhandler med andre aktører.

DSI-koordineringsansvar: Difi er ansvarlig for nasjonal oppfølging av DSI-en eDelivery.

Status for tilkobling: Løsninger er etablert innenfor eInvoicing via PEPPOL. Det jobbes med en referansearkitektur for meldingsutveksling i Norge som bør gi retning for implementering av CEF eDelivery. DSI-en koordinerer etablerte (domenespesifikke) infrastrukturer som har vært etablert gjennom flere forskjellige EU-prosjekter. Norge har vært aktive i flere slike prosjekter. Det mest fremtredende er PEPPOL der en med stor suksess har gjenbrukt samme infrastruktur både nasjonalt og internasjonalt for å digitalisere eInvoicing.

Denne infrastrukturen er nå løftet opp som en DSI i CEF-infrastrukturen. DSI- en eDelivery gjenbrukes som en sentral komponent i flere andre CEF DSI-er: eProcurement, eInvoicing, eHealth, EESSI, eJustice og BRIS.

Nasjonalt så er ikke koordineringsarbeidet utført. Det er flere «konkurrerende» sektorer, domener og nasjonale infrastrukturer med varierende grad av samhandling seg imellom. Noen av disse er koblet på eksisterende europeiske infrastrukturer. Det er etablert et prosjekt som ser på nasjonal strategi for eDelivery, og det er forventet at denne vil peke på nasjonal gjenbruk av eDelivery som et felles mål.

Ambisjon 2020: Det er etablert en nasjonal strategi og referansearkitektur for eDelivery i Norge.

Med en forventet utbredelse av en norsk referansearkitektur for meldingsutveksling basert

på CEF eDelivery, vil denne byggeklossen være et sentralt element i en norsk digital infrastruktur. Dersom meldingsutveksling, og dermed eDelivery, ses som en naturlig del av en norsk digital infrastruktur, vil virksomheter være i stand til å konsentrere seg om de juridiske og forretningsmessige utfordringer i oppbygning av samhandel.

En forutsetning for å lykkes er forankring av en felles strategi for meldingsutveksling (eDelivery). Digitaliseringsprosjekter må stimuleres til å ta i bruk DSI-en eDelivery framfor å bygge egne løsninger. Dette krever klare styringssignaler som understøtter en felles strategi for meldingsutveksling (eDelivery).

Når det gjelder finansiering av aktiviteter gjennom CEF-utlysninger, er finansieringsbeløp knyttet direkte til byggeklossen eDelivery forholdsvis små. Muligheter for finansiering må ses i sammenheng med andre samhandlingskomponenter (DSI-er), for eksempel eProcurement, eInvoicing, eHealth, EESSI, eJustice og BRIS, for verdiskaping.

3.2.1.5 eTranslation

DSI-en CEF eTranslation gjelder et automatisk oversettelsessystem for å sikre flerspråklighet i EU. CEF eTranslation er et tilbud som omfatter a) programmeringsgrensesnitt for kommunikasjon mellom programvare⁵ for bruk i digitale løsninger og b) hjelpemiddel for saksbehandlere i deres daglige oversettelsesarbeid.

EU mener at dersom grenseoverskridende tjenester skal være tilgjengelige på tvers av landegrensener, skal de også være flerspråklige; brukerne i medlemslandene skal kunne utøve rettigheten om å kommunisere på sitt eget språk. Dersom mindre europeiske språk ikke inkluderes i den språkteknologiske utviklingen fremover vil de bli «døde språk» i løpet av relativ kort tid.⁶

CEF eTranslation er basert på EUs oversettelsesverktøy MT@EC. Systemet er avhengig av å mates med store mengder språkdata for å kunne oversette mellom ulike språk. Nasjonalbiblioteket, ved Språkbanken vil få i oppdrag å ha det nasjonale ansvaret for innsamling og avlevering av språkressurser til EU. Språkbanken, tilbyr digitale språkressurser til både private og offentlige instanser for forskning og språkteknologisk utvikling⁷. Ansvaret innebærer koordinering av innsamling og deling av språkdata med EU for å styrke kvalitet på oversettelse til/fra norsk i byggeklossen, men også pådriver- og koordineringsarbeid for at byggeklossen skal tas i bruk.

European Language Resource Coordination (ELRC) ⁸ er EU-kommisjonens koordineringsorgan for innsamling av dataressurser mot CEF eTranslation. ELRC har et eget språkressursråd (LBR) hvor hvert land har to representanter: en nasjonal kontaktperson for språkteknologi og en nasjonal kontaktperson for offentlige tjenester. Det må i det videre arbeidet avklares hvem som skal ha disse rollene inn mot ELRC. (Språkbanken og ev. Difi)

Status for tilkobling: Språkkorpuset i MT@EC og CEF eTranslation for norske språk er mangelfullt, og oversettelse til og fra norske språk har ikke god nok kvalitet til å fungere etter hensikten. Behovet for styrking av det norske korpuset er presserende.

⁵ (API = Application Programming Interface)

⁶ «Norsk i den digitale tidsalderen» <http://www.meta-net.eu/whitepapers/volumes/norwegian-bokmaal>

⁷ <http://www.nb.no/Tilbud/Forske/Spraakbanken>

⁸ <http://lr-coordination.eu/home>

ODR eller «Klageportalen», er avhengig av byggeklossen CEF eTranslation. ODR lanseres allerede i Norge på slutten av august 2017. EESSI og Europeana er også infrastrukturer som bruker CEF eTranslation.

BLD, som har ansvar for ODR, har gitt Forbrukerrådets Forbruker Europa oppdrag i å kjøre et prosjekt for innsamling av språkdata som vil styrke CEF eTranslation innenfor forbrukerdomenet. Forbruker Europa samarbeider bl.a. med Nasjonalbiblioteket, Språkrådet, Statens vegvesen og Difi om prosjektet.

Ambisjon 2020: Kvaliteten på norsk oversettelse i byggeklossen CEF eTranslation er god nok til at tjenesten kan benyttes.

Potensielle bruksområder og muligheter for å utvikle verktøyet til å håndtere oversettelse til og fra samisk er vurdert.

Kostnader knyttet til innsamling av data og implementering av byggeklossen i digitale tjenester er finansiert så mye som mulig gjennom CEF-programmet.

2017: Nasjonalbiblioteket v/ Språkbanken søker om finansiering til tiltak som vil styrke norske språk i CEF eTranslation gjennom CEF-programmet. Gjennom prosjektet opprettes et bærekraftig system for tilgjengeliggjøring av norsk språkdata for gjenbruk i teknologisk utvikling i EU

Norsk oversettelse i byggeklossen CEF eTranslation knyttet til portalen-ODR er styrket (se punkt under om ODR).

Det er satt i gang arbeidet med å vurdere potensielle bruksområder og muligheter for å utvikle verktøyet til å håndtere oversettelse til og fra samisk.

2018: Norge fortsetter å samarbeide med sentrale aktører i EU om å øke kjennskap til muligheter som ligger i deling av språkdata og behovet for bærekraftig deling av språkdata som vil støtte teknologisk utvikling i Norge og EU.

Offentlige virksomheter kjenner til verdien som språkressurser de rår over har for utvikling av nye digitale tjenester. Med språkressurser menes alle typer oversettelsesminner og tekster. Virksomhetene gjør dataene fritt tilgjengelig som åpne data for både private og offentlige aktører.

2019: Datagrunnlaget for håndtering av norske språk er styrket og oversettelse i MT@EC og dermed byggeklossen CEF eTranslation fungerer godt.

Flere offentlige etater ser muligheter for effektivisering gjennom bruk av CEF eTranslation og tar byggeklossen i bruk.

Kostnader knyttet til implementering av byggeklossen i digitale tjenester er så mye som mulig finansiert gjennom CEF-programmet.

3.2.2 Sektorspesifikke digitale infrastrukturer

3.2.2.1 eProcurement

DSI-en omfatter format for elektronisk kommunikasjon i offentlige anskaffelser knyttet til:

- kunngjøring av offentlige konkurranser (EU-direktiv 2014/24/EU)
- det europeiske egenerklæringskjemaet og eCertis (EU-direktiv 2014/24/EU og EU-forordning EU 2016/7 of 5 January 2016)
- elektronisk tilbudsinnlevering
- elektroniske kataloger og ordre
- nødvendige kvitteringsmeldinger for alle delprosesser fra kunngjøring frem til faktura (DSI eInvoicing)

DSI-koordineringsansvar: Difi er ansvarlig for nasjonal oppfølging i Norge.

Status for tilkobling: Det er innvilget finansiering av prosjekter gjennom CEF Telecom utlysningene. Muligheter ligger i Difis etablert samarbeid med EU- kommisjonen og eSens prosjektet for å tilfredsstillere norsk lovverk.

Norge ligger godt an med implementering av CEF eProcurement gjennom aktivt samarbeid med sluttbrukere og tjenesteleverandører. I 2016/2017 gjennomfører Difi sammen med 5 tjenesteleverandører et CEF-finansiert prosjekt for integrasjon av eCertis og det europeiske egenerklæringskjemaet i leverandørenes løsninger. Søknad om ny finansiering for videreutvikling av ESPD og tilknytning til CEF eDelivery for 2018 er under utarbeiding sammen med relevante markedsaktører. Difi administrerer begge prosjektene.

På oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet har Difi laget utkast til høringsnotat for en endring av anskaffelsesforskriften som vil etablere EHF som standard for ESPD gjennom referansekatalogen etter samme mønster som formatkravene for faktura. EHF-en vil bli basert på standarder fra EU- kommisjonen.

Ambisjon 2020:

For delprosesser hvor det foreligger omforente europeiske standarder skal disse benyttes av markedsaktører som tilbyr løsninger for norske oppdragsgivere og leverandører. Konkret vil dette sannsynligvis gjelde for kunngjøring, ESPD og eCertis og kataloger. Nasjonal tjeneste for dokumentasjonsbevis skal også benytte standardene der det er relevant.

I tillegg skal arbeidet med å etablere en sikker PEPPOL infrastruktur for pre- award slutføres med bidrag fra Difi.

For å få dette til er det behov for godt samarbeid med NFD, ift. regelverksutvikling som gir grunnlag for å forankre norske standarder. Videre må det arbeides tett sammen med CEN, CEF/EU-kommisjonen og OpenPEPPOL, for å sikre europeisk koordinering hvor norske behov er hørt.

Det må parallelt samarbeides med programvareindustrien for å sikre at europeisk baserte norske krav og spesifikasjoner blir implementert i systemløsninger for konkurransegjennomføring og bestilling som tilbys i Norge.

Det er behov for at det avsettes dedikerte ressurser til arbeidet.

Difi må fortsette samarbeid med Departementet om regelverksutvikling, øke deltakelse i CEN og OpenPEPPOL, samt aktiv bruke finansieringsmuligheter hos CEF Digital og ISA² som understøtter norske behov.

Difi må også fortsette å samarbeide med programvareindustrien og sluttbrukere for å sikre aktiv implementering.

3.2.2.2 Safer Internet

DSI-en gjelder koordinerende innsats på området barn og unge og digitale medier.

DSI-koordineringsansvar: Kulturdepartementet (Medietilsynet), med et interdepartementalt samarbeid, er ansvarlig for nasjonal oppfølging i Norge.

Status for tilkobling: Medietilsynet har vært involvert i flere prosjekter med finansiering gjennom CEF Telecom programmet. Norwegian Safer Internet Centre er hovedsatsing i Norge, og prosjektperioden varer ut 2018. Det er flere muligheter for tiltak via INSAFE nettverket i regi European Schoolnet og Better Internet For Kids portal. Utfordringer ligger i delingskulturen nasjonalt, utveksling av prosjektstyring, organisering og metoder i EU nettverket.

Medietilsynet melder behov for:

- erfaringsutveksling om prosjektstyring, organisering og metodikk
- bistand rundt økonomisk organisering og prosjektstyring for rapporteringer mot EU-kommisjonen

Ambisjon 2020: Det er etablert bærekraftige aktiviteter for å fremme trygg internett bruk for barn. For å få dette til må Norge:

- ha en felles nasjonal strategi som gir retning, forankring og bærekraftig oppfølging av aktiviteter
- utføre bevisstgjøringstiltak overfor offentlige virksomheter om EU prosjektet Safer Internett og ressursenteret Trygg bruk
- opprette rutiner for, og gjennomføre, systematisk planlegging, styring og evaluering av tiltak

3.2.2.3 BRIS – Business Registers Interconnection System

BRIS tar sikte på sammenkobling av foretaksregistre i EU regulert i 1.selskapsrettsdirektiv for å gjøre foretaksinformasjon tilgjengelig til publikum i EU.

DSI-koordineringsansvar: Brønnøysundregistrene er DSI koordinator for BRIS i Norge.

Status for tilkobling: Brønnøysundregistrenes prosjekt fikk finansiering gjennom CEF-programmet og er i rute. Løsningen går i drift 8. juni 2017.

Ambisjon 2020: BRIS-tilkobling er vellykket og brukes av næringslivet, innbyggere og offentlige myndigheter Brønnøysundregistrene er den eneste aktøren som skal integrere mot BRIS i Norge og er derfor ikke avhengig av spesiell støtte fra andre etater/aktører. Brønnøysundregistrene ser ingen utfordringer for nasjonal oppfølging.

3.2.2.4 EESSI – Electronic Exchange of Social Security Information

DSI-en gjelder elektronisk utveksling av trygdeopplysninger på tvers av 32 land. Når EU/EØS-borgere beveger seg fritt og jobber i ulike land i Europa, skal de ikke miste sine trygderettigheter. De europeiske trygdekoordineringsreglene er inkorporert i norsk lovgivning⁹ og inneholder krav om overgang fra papirbasert til elektronisk utveksling av trygdeopplysninger.

EUs EESSI-prosjekt utvikler en sentral løsning for utveksling av trygdeopplysninger. I dag utveksles opplysninger på papir ved hjelp av mer enn 300 skjemaer. Gjennom EESSI vil trygdeopplysninger utveksles som strukturerte elektroniske dokumenter (SED-er), som vil føre til raskere og mer treffsikker samhandling. Det vil gi bedre datakvalitet, automatiseringsmuligheter og øke kapasitetsevne til virksomhetene.

Forskrifter regulerer hvilke institusjoner som berøres og kan motta og sende SED-er. Disse betegnes som «kompetente institusjoner». EU har en institusjonskatalog der slike kompetente institusjoner på tvers av EU/EØS-land er listet. Samarbeidet omfatter 10 000 institusjoner med hundretusener saksbehandlere.

EU leverer det sikre nettverket (TESTA-ng) for utveksling av SED-meldinger, samt referanse installasjon (RINA) for utveksling av SED-er. En viktig komponent i den sentrale løsningen er Central Service Node (CSN) som bl.a. inneholder rutineregler og viktige metadata. EU leverer også et aksesspunkt som skal tas i bruk i det enkelte land. Det kan være ett eller flere aksesspunkter per land, men maks 5.

DSI-koordineringsansvar: Arbeids- og sosialdepartementet er ansvarlig for nasjonal oppfølging i Norge. De har tildelt oppdraget til Nav.

Status for tilkobling: Det er bestemt at Norge skal ha *ett* nasjonalt EESSI-aksesspunkt, og at NAV som største aktør skal ha ansvar for dette mot norske institusjoner. Tilknyttete kompetente institusjoner i Norge er Nav, Statens pensjonskasse, Kommunal landspensjonskasse, Helsedirektoratet, Pensjonstrygden for sjømenn og Garantikassen for fiskere.

Nav jobber med å tilpasse sine prosesser og systemløsninger slik at Norge får best mulig ressursutnyttelse og kvalitet igjen for investeringene. Utfordringer ligger i å følge med på utviklingen i det sentrale prosjektet i EU og bistå norske interessenter med informasjon.

Nav har meldt fra om at det trengs et sammenhengende testdatasett over landegrensener, og dette er noe som det sentrale prosjektet ikke tilbyr. Dermed har Nav søkt om finansiering til dette gjennom CEF Telecom utlysningen 2017-1.

Ambisjon 2020: På europeisk nivå, vil EESSI-løsningen være klar til å ta i bruk ved starten av juli 2017. EU-/EØS-landene har da 24 måneder til å installere løsningen og gjøre den klar til bruk for alle områder. Alle land må kunne utveksle trygdeopplysninger elektronisk innen sommeren 2019.

Høsten 2017 skal Norges EESSI-aksesspunkt være etablert for alle kompetente

⁹ Forordning (EF) nr. 883/2004 av 29. april 2004 (grunnforordningen)
Forordning (EF) nr. 987/2009 (gjennomføringsforordningen)

institusjoner (Nav, HELFO, KLP, SPK, osv.) og fra 2018 brukes til utveksling av trykdeopplysninger elektronisk på tvers av landegrensene i Europa.

3.2.2.5 Public Open Data

DSI-en gjelder gjenbruk av åpne data på tvers av EU for utvikling av standardiserte datadrevne produkter og tjenester.

DSI-koordineringsansvar: Difi er ansvarlig for nasjonal tilkobling i Norge.

Status for tilkobling: Det er mulig å utveksle beskrivelser av norske datasett med European Data Portal.

I CEF programmet 2016 var fokus på generelle tjenester: «re-use of priority domains» med krav om to norske partnere. Det ble to søknader fra Norge. I 2017 er det muligheter for prosjekter med fokus på «re-use with supercomputers».

Finansieringssats til EU-kommisjonen for CEF Public Open Data har blitt økt fra 50 % til 75 %. Dette har resultert i en økt interesse for DSI-en.

Difi deltar i en ekspertgruppe for Public Sector Information (PSI) på europeisk nivå. Dette innebærer deltakelse på korte møter i Luxembourg uten reelle muligheter, eller finansiering, for utvidete møtevirksomhet der man kan dele erfaringer. Det er behov for å etablere nye møteplasser, og styrke eksisterende møteplasser, enten via ISA²-nettverk eller PSI-ekspertgruppen for dette formålet.

Ambisjon 2020:

Alt av åpne data i Norge automatisk importeres og oppdateres av European Data Portal.

Alt av åpne data fra fellesdatakatalogen importeres og oppdateres av European Data Portal.

Samhandlingsarenaer er etablert og styrket via ISA² nettverk eller PSI-ekspertgruppen for informasjonsdeling og læring.

3.2.2.6 ODR – Online Dispute Resolution

DSI-en ODR gjelder en portal for forbrukerklager knyttet til grenseoverskridende netthandel¹⁰. Forbrukere kan via portalen registrere en klage. Portalen foreslår riktig klageorgan i det aktuelle landet og kommunikasjon mellom forbrukeren, næringsdrivende og klageorganet foregår via portalen.

DSI-koordineringsansvar: Barne- og likestillingsdepartementet/Forbruker Europa (Forbrukerrådet) er ansvarlig for nasjonal oppfølging i Norge.

Status for tilkobling: EU vedtok våren 2013 regelverk som skal sikre forbrukere tilgang til rask, enkel og gratis, eller rimelig, behandling av klager. Regelverket medfører at alle landene skal ha et utenrettslig tilbud om klagebehandling utenom domstolene, siden domstolsbehandling ofte kan ta lang tid og være kostbart i forhold til de økonomiske verdiene som står på spill.

¹⁰ <https://ec.europa.eu/consumers/odr/main/index.cfm?event=main.home.show&lng=NO>

Tilbudet skal være av god kvalitet og gjelde for klager på nesten alle typer varer og tjenester.

Medlemslandene melder inn alle nasjonale klageorganer som oppfyller kravene.

Regelverket påla også EU-kommisjonen å etablere en felleseuropeisk nettbasert klageportal for formidling og behandling av klager knyttet til grenseoverskridende netthandel. Portalen ble lansert for EU-landene 15. februar 2016. Det har tatt tid å få tatt inn de tre rettsaktene om tvisteløsning for forbrukersaker i EØS-avtalen, delvis på grunn av komplikasjoner knyttet til språk i klageportalen. Den foreligger på alle offisielle EU-språk, og da EFTA EØS-landene ble koblet til 25. august 2017 foreligger portalen også på norsk og delvis islandsk.

Regelverket er innlemmet i EØS-avtalen og vil få virkning i to trinn. 1. juli 2017 vil norske borgere få tilgang til klageorganer i alle EØS-land. Fra 25. august ble også Norge tilkoblet klageportalen. Kvaliteten på norsk oversettelse i byggeklossen CEF eTranslation må forbedres.

Alle land skal ha et kontaktpunkt for portalen. I Norge er dette Forbruker Europa, som er en del av Forbrukerrådet. Kontaktpunktet har bidratt med informasjon til næringsdrivende og klageorganer i forkant av tilkobling.

Når portalen nå er i bruk for Norge, vil kontaktpunktet kunne bistå forbrukere og andre i spørsmål knyttet til bruk av portalen, og søke råd og hjelp hos kontaktpunkter i andre land om det er behov for det.

Ambisjon 2020:

ODR-portalene skal fungere godt for norske brukere, og er tatt i bruk av norske innbyggere, næringsliv og klageorganer. Portalene skal effektivisere tvisteløsning på tvers av landegrensene i EU.

Utfordringene til portalene framover vil primært være knyttet til behovet om å forbedre kvaliteten på maskinoversettelse. Forbruker Europa har siden november 2016 arbeidet med tiltak for å forbedre kvaliteten på maskinoversettelse, med sikte på at den skal være så god som mulig ved tilkobling. Det er behov for ytterligere tiltak for å forbedre denne og det bør skje som oppfølging av DSI eTranslation og i form av en mer helhetlig oppfølging av denne.

Dersom en god portal oppleves som brukervennlig, sammen med tilgang til klageorganer i andre EØS-land, er det noe som synliggjør hvilke fordeler deltagelse i CEF Digital-programmet gir norske forbrukere.

3.2.2.7 Europeana

Europeana er EUs store satsing for å etablere en felles europeisk tilgang til kunst- og kulturdata. Søkeportalen Europeana.eu gir tilgang til over 50 mill. bøker, billedkunst, filmer, gjenstander og arkivmateriale fra ca. 40 land. De mange delprosjekter i Europeana er viktige for utvikling av beste praksis, retningslinjer og anbefalinger, samt europeiske fagnettverk på kulturområdet.

DSI-koordineringsansvar: Koordineringsansvar for DSI-en Europeana ligger hos Kulturdepartementet. De koordinerer informasjon bl.a. mot Kulturrådet, Nasjonalbiblioteket og Arkivverket.

Status for tilkobling: Viktige norske institusjoner, bl.a. Arkivverket, Nasjonalbiblioteket, og Kulturrådet, har i flere år deltatt i prosjekter, aktiviteter og samarbeid innenfor Europeana-paraplyen. På grunn av dette er mye norsk innhold tilgjengelig gjennom Europeana.

Norsk innhold utgjør ca. 10 % av totalt datainnhold i Europeana. Norge har dermed bidratt mye og hatt innflytelse på utviklingen av Europeana. Tilknytningen til Europeana har også bidratt til å gi retning for strategier og tiltak som er valgt i Norge.

Kulturrådet har utviklings og driftsansvar for «Norvegiana». Norvegiana er en teknisk infrastruktur og bindeledd for å høste data fra norske kilder og leverer disse til Europeana på et standardisert og maskinlesbart format. Dette arbeidet er regulert av en avtale - *Europeana Data Exchange Agreement* - inngått mellom Europeana og Kulturrådet, senest undertegnet i juni 2012. I denne avtalen forplikter Kulturrådet seg til å stille relevante kulturdata (metadata og «previews») tilgjengelige for Europeana, og Europeana skal tilgjengeliggjøre og formidle dette på hensiktsmessige måter, regulert av avtalen og aktuelle rettsregler i EU og Norge. Kulturrådet deltar i nettverk for fageksperter og profesjonelle kulturaktører, som gir viktig kompetanseutveksling, spesielt gjennom partnerskap i ulike Europeana prosjekter.

Arkivverket fra 2013-2016 bidratt med en stor mengde data til Europeana (3,2 mill objekter) gjennom prosjektet LoCloud, som ble realisert med EU- finansiering. Denne leveransen er avsluttet fra Arkivverkets side gjennom avslutningen av LoCloud-prosjektet i 2016. Arkivverkets kontakt med Europeana vi fremover gå gjennom deltakelse i Archives Portal Europe, som er et samarbeid mellom europeiske nasjonalarkiv om en felles nettkatalog for europeisk arkivmateriale. Det er et etablert samarbeid mellom portalen og Europeana om overføring av arkiv-objekter til Europeana.

Nasjonalbiblioteket (NB) har trukket det meste av sin innsats og sine lenker til samlingen ut av Europeana. Dette skjedd i 2016. De meldte at utviklingen av Europeana, spesielt bruken av tjenesten viste at en modell med innhold som ikke lenger er vernet, stort sett fra rundt 1930 og bakover, ikke er lett å skape interesse og entusiasme rundt. Måten tjenesten var bygd opp på og språkproblemer i portalen forsterket ytterligere dette inntrykket til NB.

Så langt har det ikke blitt søkt om midler til Europeana-prosjekter via CEF- programmet. Ved spørsmål sier alle etatene knyttet til Europeana at det er for tungvint og ressurskrevende, og at det ikke passer med måten virksomhetene er finansiert og driftes på.

Når det gjelder oppfølging av Europeana videre har de involverte etatene forskjellige oppfatning av viktighet tilknyttet Europeana: Kulturrådet er veldig positive, Nasjonalbiblioteket har trukket det meste av sin innsats og sine lenker til samlingen ut av Europeana, og Arkivverket er noe avventende.

Ambisjon 2020:

Ambisjonsnivå for norsk deltakelse i CEF Europeana trenger avklaring. Følgende ambisjoner for 2020 kan tenkes:

- Norske kulturarvsdata vil fortsatt inngå i den internasjonale Europeana- portalen, og dette vil bidra til at verdifulle norske kulturdata er tilgjengelig for hele Europa.
- Portalen vil være enda mer relevant for mange ulike aktører i Norge (kulturarv, skole og utdanning, forskning, kulturbaserte næringer).
- Samarbeidet innenfor Europeana bidrar til at det norske arbeidet blir basert på felles internasjonale standarder, særlig knyttet til lenkede åpne data og semantiske teknologier, jf. stortingsmeldingen *Digital agenda for Norge og Digitaliseringsrundskrivet*, og EUs PSI-direktiv.
- Norvegiana videreføres som nasjonal infrastruktur og "motorvei" til Europeana, forbedringstiltak er delfinansiert gjennom CEF-Telecom- programmet der aktørene ser dette som formålstjenlig.
- Archives Portal Europe vil være Arkivverkets foretrukne samarbeidspartner. Gjennom portalen vil deler av arkivmaterialet bli tilgjengelig gjennom Europeana.

For å oppnå ambisjonen er det behov, bl.a. for:

- **En avklaring av ambisjonsnivå for norsk deltakelse i CEF Europeana mot 2020:** KUD vil avklare behov for forbedringer i og styrking av portalen, og avgjør ambisjonsnivå for oppfølging av Europeana med norsk aktører
- **Deltagelse i CEF Europeana, for å sikre felles kompetanseutviklingen og forbedring av portalen, samt få finansiering for å prosjekter/tiltak:** Norske behov må meldes inn til EU-kommisjonen, inkludert CEF styringskomiteen for at satsinger i de årlige arbeidsprogrammene tar høyde for norske interesser.
- **Forbedring av portalen:** KUD oppfordrer norske aktører til ev. planlegging av aktuelle prosjekter som vil styrke relevans og bruken av portalen, for eksempel styrking av norsk språk i portalen, med finansiering gjennom CEF Telecom der aktørene ser det som formålstjenlig.
- **Støtte i arbeidet med å søke midler gjennom CEF Telecom:** Hvis etatene skal søke midler, vil Difi være veivisere i søknadsprosessen.

3.2.2.8 eHealth

EUs DSI e-Health legger til rette for elektronisk samhandling på helseområdet på tvers av landegrensene. EUs strategi er å understøtte medlemslandenes tilknytning til denne infrastrukturen for utveksling av informasjon basert på tjenestene *ePrescription* som har sitt norske motstykke i e-resept, *Patient Summary* som gjelder oppsummerte pasientopplysninger og *European Reference Network (ERN)* som er en infrastruktur for

informasjonsutveksling mellom helsespesialister innenfor sjeldne sykdommer.

DSI-koordineringsansvar: Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) er ansvarlig for nasjonal oppfølging på e-helseområdet. HOD har observatørstatus i EUs eHealth Network, og besittes av Direktoratet for e-helse.

Direktoratet for e-helse er en underliggende etat av HOD med et generelt ansvar for å følge med på den internasjonale utviklingen innen e-helsefeltet, også innenfor EU.

Direktoratet for e-helse deltar i EUs Joint Action supporting eHealth Network (JAsEHN), både med faglige bidrag i arbeidsprogrammene og i styringsgruppen som forbereder saksfremleggelse for eHealth Network.

Status for norsk tilkobling til eHealth DSI: Norge har så langt ikke søkt om finansiering av prosjekter for tilkobling av norske tjenester til EUs e-Health infrastruktur gjennom CEF-programmet. Imidlertid i 2. kvartal 2017, utarbeidet Direktoratet for e-helse et beslutningsgrunnlag for HOD om norsk deltakelse i CEF-programmets DSI e-Health.

I dokumentet, som konkluderte med å anbefale om å ikke søke om finansiering av tiltak under utlysningen 2017, ble det allikevel påpekt flere utviklingsbehov for å tilpasse norske e-helseløsninger til EUs retningslinjer og løsninger. Utviklingsbehovene, unntatt for behovet om å styrke automatisk oversettelse i løsningene, er innenfor rammen av Norges nasjonale e-helsestrategi og handlingsplan. Oppfølging av disse punktene trenger oppfølging.

Ambisjon 2020: Norge skal ha bidratt til harmonisering av infrastruktur og utforming av IKT-tjenester, og skal ha godt grunnlag for utbredelse av grensekryssende tjenester.

3.2.2.9 Cybersecurity

DSI-en gjelder deling av trussel- og sårbarhetsinformasjon mellom relevante og autoriserte aktører i EU.

DSI-koordineringsansvar: Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) er ansvarlig for nasjonal oppfølging i Norge gjennom deres ansvar knyttet til digital hendeshåndtering, herunder ansvaret for den nasjonale CERTen (NorCERT). Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) er også involvert gjennom deres rolle som EKOM- CSIRT.

Status for tilkobling: NSM deltar i dag i grenseoverskridende samarbeid opp mot EU og NATO og deres CERT-funksjoner, men deltar enda ikke gjennom CEF-programmet.

NSM deltar i European Government CERTs Group (EGC), og International Watch and Warning Network (IWWN), samt tett bilateralt samarbeid med de nordiske landene og andre partnerland. NSM er i kontakt med Difi og undersøker interessenter blant annet i sektorresponsmiljøet til å ev. søke om finansiering til tiltak gjennom CEF Telecom utlysninger.

Ambisjon 2020: De norske ambisjonene frem til 2020 må avklares, men både NSM og NKOM er positive til tanken om samarbeid og de finansieringsmuligheter som ligger i CEF-programmet. For oppfølging av CEF Cybersecurity trengs det:

- ressurser for oppfølging og koordinering

- avklaringer om felles satsing, plattformer, utviklingsløp, operative rutiner, kompetanseheving, kvalitetssikring
- sikring av tilstrekkelig kompetanse og enighet i omfang og fremgangsmåten for samarbeidet.

3.2.2.10 eJustice Portal

DSI-en gjelder tilkobling av tjenester og data til en felles europeisk portal for juridisk informasjon og samarbeid, t.d. Finn din advokat.

DSI-koordineringsansvar: Justisdepartementet har tidligere vært ansvarlig for nasjonal oppfølging i Norge, men etter omorganisering hos JD, har Difis forsøk om å etablere kontakt for oppfølging ikke gitt resultat. Imidlertid har kontakt blitt opprettet med Stiftelsen Lovdata.

Status for tilkobling: Difi ønsker en avklaring fra Justisdepartementet, på hvilken instans/person skal ha fagansvar for norsk tilkobling til eJustice portal. Stiftelsen Lovdata har bidratt til utviklingen av ELI (European Legislation Identifier) som brukes i portalen. Norge er påkopledd ved at Stiftelsen Lovdata har implementert ELI - foreløpig i en betaversjon.

Ambisjon 2020: Det trengs en avklaring på departementsnivå (JD og KMD) om plassering av ansvar for norsk tilkobling til eJustice Portal. Deretter trenger Norge å definere ambisjonsnivå for norsk tilkobling og utarbeide en oppfølgingsplan.

I følge Stiftelsen Lovdata kan det tenkes at Norge skal ha tilgjengelig alle sentrale lover på engelsk på ELI-format. Norge skal ha implementert løsninger som viser status for all EU/EØS relatert regelverk i norsk regelverk på ELI-format. Dette vil kreve tekniske tilpasninger: format-koding/ presentasjon/ norsk språk.

En styrket CEF eTranslation byggekloss vil kunne støtte norsk tilkobling til eJustice Portal.

Økonomisk støtte for deltakelse i EUs utviklingsarbeid bør søkes gjennom CEF-utlysningen.

3.3 CEF Digital mot 2020 og videre

Det er viktig at Norge har en strategi for nasjonal oppfølging, og i dette dokumentet er det beskrevet dagens ambisjoner for CEF Digital mot programmets tidsramme 2020.

Imidlertid må Norge planlegge for å sikre bærekraftig samarbeid for digital samhandling med europeiske partnere lengre enn til 2020. EUs satsinger gjennom CEF og andre programmer for det indre digitale marked stopper ikke opp i 2020. Nye utfordringer i samfunnet vil føre til nye behov som skal møtes.

Levetiden for norske infrastrukturer og løsninger fremmet nå gjennom programmet CEF Digital er lengre enn til 2020. De er infrastrukturer som skal føre Norge inn i den digitale fremtiden og legge til rette for morgendagens digitale tjenester. Norge må sørge for at både rammeverk og satsinger er både langsiktige og ta høyde for fremtidens behov.

4 Akronym- og begrepsliste

Forkortelse/ akronym/begrep	Forkortelse for	Definisjon
BB	Building block	Byggekloss infrastruktur i CEF programmet
BLD	Barne- og likestillingsdepartementet	Departement med ansvar for flere fagområder
BRIS	Business Registers Interconnection System	Digital infrastruktur i CEF for informasjon om næringsvirksomheter
BRREG	Brønnøysundregistrene	Direktorat med koordineringsansvar for flere fagområder
CEF	Connecting Europe Facility	EU-program
CEN	European Committee for standardisation	Europeisk standardiseringsorganisasjon
CENEKEC	European Committee for Electrotechnical Standardization	Europeisk standardiseringsorganisasjon
CERES	Nasjonalt senter for felles systemer og tjenester for forskning og studier	Samarbeidspartner i CEF-prosjekter
CERT	Computer Emergency Response Team	Er en koordinerende enhet for IKT-sikkerhet. CERT er en lisensbelagt tittel.
CSIRT	Computer Security Incident Response Team	Er en koordinerende enhet for IKT-sikkerhet. CSIRT er ikke en lisensbelagt tittel.
DCAT	Data Catalogue Vocabulary	Standard for beskrivelse av datasett og datakataloger
DG CONNECT	Directorate General for Communications Networks, Content and Technology	Ansvarlig enhet hos EU-kommisjonen for oppfølging av IKT politikk
Difi	Direktoratet for forvaltning og IKT	Direktorat med både nasjonalt programkoordineringsansvar og fagansvar for flere fagområder i CEF Digital og ISA ²
DSI	Digital Service Infrastructure	Digital infrastruktur eller fagområde i CEF digital programmet
EC	European Commission	Europeiske kommisjonen
eCertis		Dokumentasjonsbevis bruke i anskaffelsesprosesser
EESSI	Electronic Exchange of Social Security Information	Digital infrastruktur i CEF for veksling av trygdeinformasjon

EFTA	European Free Trade Association	Europeisk økonomisk samarbeidsorganisasjon som består av Norge, Island, Liechtenstein og Sveits.
EHF	Elektronisk handelsformat	Standard for elektronisk utveksling av informasjon mellom oppdragsgiver og leverandør, i hele anskaffelsesprosessen.
EIChart	European Interoperability Cartography	Kartotek over tjenester, knyttet til arkitektur
eID	Electronic identification	Elektronisk identifikasjon, en byggekloss DSI i CEF Digital
eIDAS regulation	Regulation for electronic identification and trust services for electronic transactions in the internal market	Forordning for bruk av elektroniske identifikasjoner og signering/valideringstjenester
EIF	European Interoperability Framework	Rammeverk for samhandling
EIRA	European Interoperability Reference Architecture	Referansearkitektur
EIS	European Interoperability Strategy	Overordnet strategi for samhandling og arkitektur
ELI	European Legislation Identifier	Utteksling lovdata
ETSI	The European Telecommunications Standards Institute	Europeisk standardiseringsorganisasjon
EU	European Union	
Europeana		Digital infrastruktur i CEF for deling av kulturdata
EØS	Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet	
HOD	Helse- og omsorgsdepartementet	Department med fagansvar for CEF DSI eHealth
IMM	Interoperability maturity model	Måling av samhandlingsevne
INEA	Innovation and Networks Executive	EU-organ med ansvar for administrasjon knyttet til finansiering av prosjekter under CEF-programmet
INSPIRE	Infrastructure for Spatial Information in Europe	Deling av stedsdata i Europa
ISA	Interoperability Solutions for Public Administrations, Businesses and Citizens	EU-program
IWWN	International Watch and Warning Network	Samarbeidsnettverk for cybersikkerhet
KMD	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	Departement med ansvar for deltakelse i CEF og ISA

KUD	Kulturdepartementet	Departement med ansvar for flere fagområder
MSP	Multi Stakeholder plattform	Rådgivende organ til kommisjonen innen standardisering
MT@EC	Machine translation at European Commission	EU-kommisjonens oversettelsesverktøy som brukes i CEF eTranslation
NATO	North Atlantic Treaty Organisation	
Nav	Arbeids- og velferdsdirektoratet	Fagetat med ansvar for DSI EESSI
NIF	National Interoperability Framework	Nasjonalt rammeverk for samhandling
NIFO	National Interoperability Framework Observatory	Måling av samhandlingsevne
Nkom	Nasjonal kommunikasjonsmyndighet	CSIRT med interesse for DSI Cybersecurity
NSM	Nasjonal sikkerhetsmyndighet	Fagetat med ansvar for DSI Cybersecurity
ODR	Online Dispute Resolution	Digital infrastruktur i CEF for håndtering av klagesaker
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development	Internasjonal virksomhet for å fremme økonomisk og velferdspolitik
OpenPEPPOL	Pan-European Public Procurement Online	Organisasjon for å videreføre PEPPOL. Infrastruktur for e-faktura.
PEPPOL	Pan-European Public Procurement Online	stort EU pilotprosjekt innenfor e-handel
SBR	Standard Business Reporting	
SD	Samferdselsdepartement	Digital infrastruktur i CEF for informasjon om næringsvirksomheter
SFR	Sharing and Re-use Framework	Rammeverk for deling og gjenbruk
SKATE	Styring og koordinering av tjenester i e-forvaltning	Strategisk samarbeidsråd
Testa-ng	Trans-European Services for Telematics between Administrations	Sikkert datanettverk
UN-GGIM	Global Geospatial Information Management	FNs satsing for sikre internasjonale løsninger knyttet til stedsdata
WIFI4EU	Trådløs internett tilgang i Europa	Kommende satsing i CEF-programmet
	Horizon 2020	EU-program for forskningsprosjekter